

Hur påverkar man klimatförändringen internationellt?

Klimatförändringen gäller alla länder och sätten som planerats för att bekämpa klimatförändringen gynnar dem alla. Om klimatförändringen inte kan stoppas, lider världens fattigaste länder och människor mest av följderna. Härnäst tar vi en titt på hur man strävar efter att påverka klimatförändringen i alla länder och hurdana avtal har ingåtts, så att ökningen av klimatförändringen kan stoppas. Till slut tar vi del av hur man påverkar i Europeiska unionen.

Källor:

Aunesluoma, J., Rilla, J. och Varis, S. 2021. Lukion yhteiskuntaoppi Uutishuone: Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma. Helsinki: Sanoma Pro. s. 69.

Olika klimatavtal

Motverkandet av klimatförändringen gäller hela världen och alla människor. Globalt sett kan klimatförändringen bekämpas med internationella avtal.

Härnäst går vi igenom några avtal och program som skapats för att bekämpa klimatförändringen.

Internationellt klimatavtal

Det första internationella klimatavtalet utarbetades i Rio de Janeiro 1992. Därefter har avtalen granskats och utvidgats i

- Kyoto 1999
- Köpenhamn 2009
- Durban i Sydafrika 2011
- Doha i Qatar 2012
- Paris i Frankrike 2015.

Det senaste klimatavtalets, det vill säga Parisavtalets mål har varit att ålägga olika länder att sänka sina koldioxidutsläpp eller åtminstone etablera dem till en nivå som anses passande. Dessutom har man ställt upp ett långsiktigt mål för anpassningen till klimatförändringen och målet är att göra finansiella flöden förenliga med en väg mot låga växthusgasutsläpp och en klimatomänsligt motståndskraftig utveckling.

Problemet har varit att tydliga och bindande avtal inte har ingåtts och en del av länderna inte har undertecknat avtalen. Dessa länder inkluderar världens största producenter av koldioxidutsläpp USA och Kina.

Källor:

Ilmastomuutos: https://peda.net/yhdistykset/bmol-ry/oppimateriaalit/eyy/yhteinen_ymparisto/ilmastonmuutos
Klimatavtalet från Paris: <https://ym.fi/sv/klimatavtalet-fran-paris>

Grön giv

Europeiska unionen har grundat en grön giv som omfattar:

- Biodiversitetsstrategin
- strategin Från åkern till bordet
- Skogsstrategin
- Europas klimatlag
- Främjande av cirkulär och grön ekonomi.

Klimatförändringen är ett stort hot mot hela världen och man stävar efter att påverka den med detta program. Programmets mål är att före 2050 förhindra nettoutsläppen av växthusgaser, frikoppla den ekonomiska tillväxten från resursförbrukningen och säkerställa att inga platser eller människor lämnas utanför. Programmet bidrar även till att ta oss ur Corona pandemin.

Källor:

Aaltonen, A., Kujansuu, E., Merilä, J., Seppälä, J., Suontausta, T. och Tuominen, P. 2021. Biomi: Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin. Helsinki: Otava. s. 182.
European Green Deal: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sv

Naturskyddssavtal

Miljöskydd

Med miljöskydd avses all den förebyggande verksamhet som har för avsikt att hindra miljöföroreningar. Målet med miljöskyddet är att skydda naturen och dess mångfald,

och syftet är att främja en hållbar användning av naturresurser och därmed garantera gemenskapen möjlighet till en sund och ren miljö.

Miljökännedomen gäller var och en och vi alla kan skydda miljön. Plikten att ta hand om miljöns status gäller även kommunerna och staten. Finland har förbundit sig till drygt hundra internationella miljöavtal.

CITES-avtalet

CITES-avtalet (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) reglerar den internationella handeln av utrotningshotade arter, det vill säga import och export av dem. Avtalet ingicks redan 1975 och det gäller drygt 35 000 arter. Med avtalet har man velat minska och förbjuda jakten på sällsynta arter, eftersom produkter av dem alltid har varit eftertraktade. Handeln av vissa arter och delar av dem (jfr. elfenben) är helt förbjuden.

Avtalet har ansetts vara betydande eftersom man efter att avtalet trädde i kraft har kunnat hindra att många arter som skyddats med avtalet inte har blivit utrotade.

Biodiversitetsavtalet

Målet med biodiversitetsavtalet är att trygga skyddet av den biologiska mångfalden (biodiversitet). Syftet är att skydda både ekosystemen och arterna genom att styra medlemsstaterna till hållbar användning av naturresurser. I avtalet ingår FN:s alla medlemsstater med undantag av USA, och staterna som förbundit sig till avtalet utarbetar en strategi för skyddet av mångfald och hållbar användning samt genomför dem i sina lagar och åtgärder.

I Europeiska unionen är ett centralt mål för biodiversitetsavtalet att stoppa utarmandet av den biologiska mångfalden.

Källor:

Miljö och Konsumtion: <https://www.ungdomsliv.fi/levande-livet/milj%C3%B6-och-konsumtion/milj%C3%B6v%C3%A5rd-1207>

Aaltonen, A., Kujansuu, E., Merilä, J., Seppälä, J., Suontausta, T. och Tuominen, P. 2021. Biomi: Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin. Helsinki: Otava s. 181–182.

Den mellanstatliga klimatpanelen

Den mellanstatliga klimatpanelens (IPCC, Intergovernmental Panel on Climate Change) mål är att analysera vetenskapligt producerad information om klimatförändringen för nationellt och internationellt beslutsfattande. De mest centrala resultaten för IPCC:s bedömning publiceras i form av rapporter.

Den sjätte bedömningsrapporten (Sixth Assessment Report) publiceras 2021–2022.

1. En delrapport som behandlar klimatförändringens naturvetenskapliga bakgrund
2. behandlade anpassningen till klimatförändringen
3. behandlar bekämpningen av klimatförändringen
4. Den sista delen: en syntesrapport

[Läs mer om den sjätte bedömningsrapporten.](#)

Källor:

IPCC-ilmastopaneeli: <https://www.ilmatieteenlaitos.fi/ipcc-ilmastopaneeli>

Växthusgasutsläppen ska minskas med 55 procent före 2030

EU har godkänt ambitiös lagstiftning inom många politiska branscher för att uppfylla dess internationella åtaganden som gäller klimatförändringen. EU-länderna har satt upp bindande utsläppsmål för ekonomins nyckelbranscher för att avsevärt minska växthusgasutsläppen.

Före 2017 hade EU minskat sina utsläpp med nästan 22 procent jämfört med 1990 och således nått sitt mål för utsläppsminskning för 2020 tre år i förväg.

För att uppfylla EU:s åtagande att effektivisera sina klimatåtgärder i enlighet med Parisavtalet godkände EU-ledarna i december 2020 ett bindande nettominskningsmål enligt vilket EU:s interna växthusgasutsläpp före 2030 har minskats med minst 55 procent från nivån 1990. EU:s tidigare mål för att skära ner utsläppen med 40 procent före 2030 höjs alltså avsevärt.

I april 2021 nådde rådet och parlamentet en preliminär enighet om europeiskt klimatlag. Syftet är att anteckna utsläppsminskningsmålet för 2020 i lagstiftningen. EU-ländernas ministrar godkände detta i juni 2021.

Denna effektivisering av klimatåtgärder kräver ändring av EU:s industri, men det också

- driver på en hållbar ekonomisk tillväxt
- skapar arbetsplatser
- producerar hälso- och miljöfördelar till EU-medborgarna

- Stöder på lång sikt EU:s ekonomis världsomfattande konkurrenskraft genom att främja innovation inom grön teknologi.

Källor:

Klimatförändringarna: vad gör EU?:

<https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/climate-change/>

Ett klimatneutralt EU senast 2050

Vid ett möte i Europeiska rådet exakt ett år innan ett nytt utsläppsminskning mål fastställdes enades EU:s ledare om att målet att uppnå ett klimatneutralt EU senast 2050. Detta innebär att EU fram till 2050 kommer att minska sina utsläpp av växthusgaser drastiskt och hitta sätt att kompensera för återstående och oundvikliga utsläpp. Om nettonollutsläpp uppnås, gynnas befolkningen och miljön och den globala uppvärmningen begränsas.

USA har lovat att sträva efter kolneutralitet före 2050 och Kina före 2060. Finland har satt upp som mål att vara kolneutralt före 2035 och huvudstaden Helsingfors före 2030.

I sina slutsatser från december 2019 betonade Europeiska rådet att omställningen till kolneutralitet kommer att medföra betydande möjligheter i fråga om:

- ekonomisk tillväxt
- marknader
- arbetstillfällen
- teknisk utveckling

Ledarna framhöll att klimatåtgärder bör integreras i alla politikområden och bekräftade EU:s kraftfulla åtagande att infria sina löften. De betonade att EU:s omställning kommer att kräva betydande offentliga och privata investeringar och i EU:s nästa långtidsbudget anslås därför stora bidrag till klimatåtgärder.

I enlighet med EU:s nyligen godkända långtidsbudget för 2021–2027 och verktyget Next Generation EU bör minst 30 procent av de totala utgifterna inriktas på klimatrelaterade projekt.

Källor:

Klimatförändringarna: vad gör EU?:

<https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/climate-change/>

Aunesluoma, J., Rilla, J. och Varis, S. 2021. Lukion yhteiskuntaoppi Uutishuone: Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma. Helsinki: Sanoma Pro. s. 69.

Den europeiska gröna given: att omsätta målet i handling

I den europeiska gröna given beskrivs och styrs genomförandet av EU:s klimatmål. I den medges att alla EU:s åtgärder och all EU-politik måste bidra till att uppnå klimatneutralitet. Den fastställer också en färdplan för lagstiftningsinitiativ och andra initiativ tack vare vilka EU kommer att kunna uppnå detta mål. Åtgärderna rör sådana sektorer som industri, transport och rörlighet, energi och finans.

Den europeiska klimatlagen, som ingår i kärnan för den europeiska gröna given, kommer att omsätta EU:s politiska klimatåtaganden i en rättslig skyldighet. Denna rättsakt utgör ramen för de åtgärder som EU och dess medlemsländer ska vidta för att gradvis minska utsläppen och i slutändan uppnå klimatneutralitet i EU senast 2050.

Källor:

Klimatförändringarna: vad gör EU?:

<https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/climate-change/>

Forma globala åtgärder

Det krävs gemensamma insatser för att hantera klimatförändringen och uppnå målen i Parisavtalet. EU är en stark förespråkare för klimatambitioner både i internationella forum och i sina bilaterala förbindelser med länder utanför EU.

Tillsammans med medlemsländerna är EU världens största givare av klimatfinansiering. Resurserna stöder klimatrelaterade projekt och åtgärder i utvecklingsländer för att underlätta deras gröna omställning och hantera klimatförändringens negativa effekter.

Källor:

Klimatförändringarna: vad gör EU?:

<https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/climate-change/>

Påverkande i Europeiska unionen

Europeiska unionens medborgare har rättigheter enligt unionens lagstiftning, vilket ger medborgarna möjlighet att påverka Europeiska unionens verksamhet.

- Medborgarna har möjlighet att påverka EU-politiken genom att rösta i valen till Europaparlamentet och i de nationella valen. Medborgarna kan också själva delta i valen.
- Europeiska unionen har ett eget medborgarinitiativ med vilket man ökar medborgarnas möjligheter att påverka.
- Lobbyisterna strävar efter att påverka beslutsfattarna och förberedelserna för besluten för att uppnå ett mål, synlighet eller annan fördel i kommissionen och parlamentet.
- Även till exempel olika medborgarorganisationer strävar efter att påverka det europeiska beslutsfattandet.

Härnäst går vi närmare igenom dessa påverkanssätt.

Källor:

EU-medborgarens rättigheter och påverkningsmöjligheter i EU:

<https://eurooppatiedotus.fi/sv/du-och-eu/eu-medborgarens-rattigheter-och-paverkningsmojligheter-i-eu/>

Aunesluoma, J., Rilla, J. och Varis, S. 2021. Lukion yhteiskuntaoppi Uutishuone: Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, s. 47. Helsinki: Sanoma Pro.

Rätt att rösta och kandidera i val

Myndiga medborgare i EU-länderna har rätt att rösta och kandidera i val till Europaparlamentet. Valet förrättas vart femte år. Alla har samma rätt att rösta och kandidera i valet om man bor permanent i ett EU-land. I val har du rösträtt och valbarhet endast i ett medlemsland. Du får alltså använda din rösträtt antingen i det land där du bor eller i hemlandet.

Europaparlamentet är världens största demokratiska parlament. Det representerar unionens medborgare som vart femte år väljer ledamöterna av Europaparlamentet, det vill säga mepparna, genom val. Från Finland väljs 13 ledamöter av Europaparlamentet, det vill säga meppar.

Parlamentet stadgar:

- lagar i samarbete med Europeiska unionens råd
- godkänner EU:s budget
- övervakar demokratin i EU-kommissionens och andra organs verksamhet.

Källor:

EU-medborgarens rättigheter och påverkningsmöjligheter i EU:

<https://eurooppatiedotus.fi/sv/du-och-eu/eu-medborgarens-rattigheter-och-paverkningsmojligheter-i-eu/>

Så här skrivs en EU-lag

I Europeiska unionen stiftas nya lagar efter kommissionens förslag. En lag kan uppstå enligt

- kommissionens egen bedömning av lagstiftningens nödvändighet
- medlemsländernas ledares begäran
- EU:s medborgarinitiativ
- parlamentsledamöters initiativ.

Lagarna förbereds enligt följande:

1. Förberedelserna inleds när kommissionen gör ett förslag till en ny lag.
2. Därefter går förslaget till ministerrådet eller Europaparlamentet för behandling.
3. Olika politiska grupper förhandlar om lagens innehåll och väljer sinsemellan en föredragande, som utarbetar ett skriftligt betänkande.
4. Till slut röstar man om ärendet vid parlamentets plenum.

Lagen träder i kraft om parlamentet och ministerrådet är av samma åsikt i ärendet. Om parlamentet och rådet inte kan komma överens efter två behandlingar, överförs förslaget till en förlikningskommitté. Om förlikningen inte leder till ett resultat, hävs lagförslaget helt.

Europeiska unionens lagar förpliktar alla människor i unionens område. Om lagarna inte på ett adekvat sätt följs i medlemsländerna, tar kommissionen vid behov itu så att lagarna genomförs rätt.

Om du vill, kan du läsa mer om hur EU-lagarna skrivs genom Europainformationen exempel: <https://eurooppatiedotus.fi/sv/sa-har-skrivs-en-eu-lag/>

Källor:

Aunesluoma, J., Rilla, J. och Varis, S. 2021. Lukion yhteiskuntaoppi Uutishuone: Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, s. 49–50. Helsinki: Sanoma Pro.

Så här skrivs en EU-lag: <https://eurooppatiedotus.fi/sv/sa-har-skrivs-en-eu-lag/>

Intressebevakning eller lobbning i EU

Lobbning: strävan att påverka beslutsfattare och beslutsberedningen för att uppnå ett mål, synlighet eller ett annat intresse.

Lobbyister: intressebevakarna, det vill säga lobbyisterna, strävar efter att påverka beslutsfattarna särskilt i kommissionen och parlamentet.

Lobbyisterna i Bryssel är en brokig skara, och i EU anses lobbning vara en allmän påverkningssätt. Det hör till kommissionens arbetssätt att lyssna till lobbyister när den bereder ett lagförslag. Vad gäller rådet sker påverkandet främst i medlemsländernas huvudstäder, eftersom medlemsländernas beslutsfattande är i de nationella regeringarnas händer.

Källor:

EU-medborgarens rättigheter och påverkningsmöjligheter i EU:

<https://eurooppatiedotus.fi/sv/du-och-eu/eu-medborgarens-rattigheter-och-paverkningsmojligheter-i-eu/>

EU:s medborgarinitiativ

EU:s medborgarinitiativ är en möjlighet att delta i och påverka politiken i Europeiska unionen. Dess mål är att förstärka demokratin och medborgarsamhället samt få unionen och medborgarna närmare varandra.

Medborgarna kan med hjälp av initiativet lyfta fram ämnen som de anser bör diskuteras i Europeiska unionen. Medborgarinitiativet bör handla om ett ärende som EU kan fatta beslut om inom ramen för sina grundfördrag. Kommissionen måste behandla initiativet.

EU:s medborgarinitiativ är inte alldeles lätt. Först ska man samla en grupp på minst en miljon medborgare från sju EU-länder så att man kan göra ett förslag för Europeiska kommissionen och så att kommissionen skulle göra ett lagförslag i ärendet. Varje land har en definierad minimigräns för underskrifter som baserar sig på antalet ledamöter i Europaparlamentet. Från Finland behövs 9 750 underskrifter. Varför behövs personer från så många länder för att göra ett initiativ? Målet är att initiativet redan från början har ett europeiskt perspektiv. Innan underskrifter kan börja samlas in måste initiativtagarna be kommissionen registrera deras förslag.

Källor:

EU-medborgarens rättigheter och påverkningsmöjligheter i EU:

<https://eurooppatiedotus.fi/sv/du-och-eu/eu-medborgarens-rattigheter-och-paverkningsmojligheter-i-eu/>

Exempel på EU:s medborgarinitiativ

År 2019 skapades EU:s medborgarinitiativ End the Cage Age för att förbjuda buruppfödning av djur. Initiativet fick drygt 1,5 miljoner underskrifter. I Finland ansvarades namninsamlingen av SEY (Djurskyddet Finland) med hjälp av vilket initiativet fick drygt 38 000 underskrifter i Finland. Initiativet fick stöd från alla EU:s medlemsländer.

Initiativet fick också ett stort antal röster av Europaparlamentet, vilket ledde till att Europaparlamentet uppmanade Europeiska kommissionen att förbjuda buruppfödningen av djur i lantbruket senast 2027.

I sitt svar på medborgarinitiativet End the Cage Age åtar sig kommissionen att före utgången av 2023 lägga fram ett lagförslag om att fasa ut, och slutligen förbjuda, burhållning av alla djur som nämns i initiativet.

Källor:

End cage age: https://europa.eu/citizens-initiative/end-cage-age_sv

Euroopan parlamentti haluaa kieltää eläinten häkkikasvatuksen:

<https://animaliamedia.fi/euroopan-parlamentti-haluaa-kieltaa-elainten-hakkikasvatuksen/>